

UZASADNIENIE

31 grudnia 2015 roku I. W. wniosła pozew przeciwko W. T. (1) i M. T. domagając się zasądzenia od pozwanych solidarnie na swoją rzecz:

- 3'000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wymagalności roszczenia do dnia zapłaty tytułem zwrotu pożyczki z dnia 11 lipca 2011 roku udzielonej pozwany przez powódkę;
- 10'000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wymagalności roszczenia do dnia zapłaty tytułem zwrotu pożyczki z dnia 04 czerwca 2013 roku udzielonej pozwany przez powódkę;
- 14'000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wymagalności roszczenia do dnia zapłaty tytułem zwrotu pożyczki z dnia 05 czerwca 2013 roku udzielonej pozwany przez powódkę;
- 30'000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wymagalności roszczenia do dnia zapłaty tytułem zwrotu pożyczki z dnia 18 czerwca 2013 roku udzielonej pozwany przez powódkę;
- kosztów postępowania według norm prawem przepisanych, w tym zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu, które nie zostały uiszczone w całości ani w części.

Pismem z 30 listopada 2016 roku powódka zmodyfikowała powództwo wnosząc o zasądzenie solidarnie od pozwanych na swoją rzecz:

- 4'281,19 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia rozszerzenia powództwa do dnia zapłaty tytułem zwrotu przedmiotu pożyczki zawartej z pozwany dnia 11 lipca 2011 roku, której treść odpowiada treści umowy zawartej przez powódkę I. W. z (...) S.A. z dnia 11 lipca 2011 roku, nr umowy (...);
- 42'430,50 zł wraz odsetkami za opóźnienie w wysokości 10% w skali roku za każdy dzień opóźnienia, od dnia rozszerzenia powództwa do dnia zapłaty tytułem zwrotu przedmiotu pożyczki zawartej przez powódkę z pozwany dnia 18 czerwca 2013 roku, której treść odpowiada treści umowy zawartej przez powódkę I. W. z (...) Bankiem S.A. z dnia 18 czerwca 2013 roku, nr umowy: (...);
- 17'116,65 zł wraz z odsetkami za opóźnienie w wysokości 10% w skali roku za każdy dzień opóźnienia od dnia rozszerzenia powództwa do dnia zapłaty tytułem zwrotu przedmiotu pożyczki zawartej z pozwany z dnia 04 czerwca 2013 roku, której treść odpowiada treści umowy zawartej przez powódkę I. W. z (...), z dnia 04 czerwca 2013 roku, nr umowy: (...);
- 61'645,10 zł wraz z odsetkami za opóźnienie w wysokości 10% w skali roku za każdy dzień opóźnienia, od dnia rozszerzenia powództwa do dnia zapłaty tytułem zwrotu przedmiotu umowy pożyczki zawartej z pozwany dnia 05 czerwca 2013 roku, której treść odpowiada treści umowy, jaką powódka I. W. zawarła z (...)Bank dnia 05 czerwca 2013 roku, nr umowy: (...).

Pismem nadanym 30 maja 2017 roku pozwani oświadczyli, że uznają powództwo.

Podczas rozprawy 22 stycznia 2018 roku strona pozwana oświadczyła, że uznaje powództwo co do zasady i wniosła o rozłożenie spłaty należnego świadczenia na miesięczne raty w wysokości 400,00 zł. Powódka nie wyraziła na to zgody.

Na rozprawie 5 kwietnia 2018 roku strona pozwana zmodyfikowała swoje stanowisko oświadczając, że uznaje powództwo jedynie w zakresie objętym pierwotnym pozewem, natomiast nie uznaje powództwa w części rozszerzonej pismem z 30 listopada 2016 roku, wnosząc o jego oddalenie z powołaniem na zarzut przedawnienia roszczenia w tym zakresie.

Stan faktyczny:

Pozwani są małżeństwem. Powódka jest matką M. T..

/ niesporne /

Na prośbę pozwanych powódka zaciągała w latach 2011 – 2013 pożyczki w różnych instytucjach finansowych z przeznaczeniem na potrzeby M. T. i W. T. (1). 11 lipca 2011 roku I. W. zaciągnęła pożyczkę w (...), w wysokości 11'484,00 zł. Otrzymane środki przekazała pozwanym. Z tej pożyczki do spłaty na rzecz (...) pozostało łącznie z odsetkami 4'281,19 zł na dzień 17 października 2016 roku. 4 czerwca 2013 roku I. W. zawarła umowę pożyczki gotówkowej z (...) Bank S.A. na kwotę 10'000,00 zł, którą przekazała pozwanym bezpośrednio na konto W. T. (2) prowadzone w tym samym Banku. Całkowita kwota spłaty z tytułu tej umowy miała wynosić 19'633,92 zł, natomiast na dzień 14 października 2016 roku zadłużenie z tej umowy wynosiło 17'116,65 zł i było obciążone odsetkami w wysokości 10% w skali roku. 5 czerwca 2013 roku powódka zawarła z (...) Bank umowę konsolidacyjnego kredytu gotówkowego na kwotę 39'210,00 zł, z czego 24'510,00 zł było przeznaczone bezpośrednio na spłatę kredytu zaciągniętego przez pozwanych, natomiast 14'700,00 zł zostało wypłacone powódce gotówką. Tę drugą kwotę I. W. również przekazała pozwanym. Na dzień 4 listopada 2016 roku do spłaty z tej umowy pozostało 61'645,10 zł, przy czym od tej kwoty są naliczane odsetki w wysokości 10% w skali roku. 18 czerwca 2013 roku I. W. zawarła umowę pożyczki z (...) Bankiem S.A. na kwotę 30'000,00 zł, którą w całości przekazała synowi i synowej. Umowa przewidywała, że całkowita spłata pożyczki będzie wynosiła 55'438,40 zł. Zadłużenie z tytułu tej umowy na dzień 20 października 2016 roku wynosiło 42'430,50 zł i było obciążone odsetkami w wysokości 10% w skali roku. Środki pochodzące z wymienionych wyżej umów były przekazywane przez powódkę pozwanym na podstawie ustnej umowy. W zamian za otrzymane pieniądze pozwani zobowiązali się do całkowitej spłaty zobowiązań zaciągniętych przez I. W. bezpośrednio w instytucjach udzielających pożyczek, co zostało potwierdzone oświadczeniem sporządzonym przez strony w formie pisemnej 12 maja 2015 roku. W oświadczeniu tym strony wskazały kwoty przekazane tytułem pożyczki w dniach 4 czerwca 2013 roku, 5 czerwca 2013 roku oraz 18 czerwca 2013 roku, jako pozostające do spłacenia. Ponadto wskazano, że z pożyczki udzielonej 11 lipca 2011 roku do spłacenia pozostała kwota 3'000,00 zł. W związku z tym powódka przekazała synowi wszystkie dokumenty niezbędne do spłaty zadłużenia. Zawarte przez I. W. umowy z instytucjami finansowymi zostały wypowiedziane na skutek braku terminowej spłaty zobowiązań i zadłużenia postawiono w stan natychmiastowej wymagalności.

/ oświadczenie – k 8, umowa pożyczki z załącznikami – k 12-18, umowa pożyczki – k 19-25, umowa pożyczki – k 26-37, umowa pożyczki – k 38-41, pismo (...)Banku – k 70, wniosek wierzyciela (...) k 71, zaświadczenie k 72, pismo – k 73, zeznania powódki – k 119 i k 137 /

I. W. nie spłaciła na rzecz instytucji, w których zaciągała wymienione wyżej pożyczki żadnych kwot z zawartych przez siebie umów; żadne należności nie zostały też wyegzekwowane od powódki. Po spisaniu oświadczenia z 12 maja 2015 roku powódka nie otrzymała od pozwanych żadnych środków z przeznaczeniem na spłatę zaciągniętych zobowiązań.

/ zeznania powódki – k 137 /

30 października 2015 roku I. W. przesłała pozwanym pisemne oświadczenie o wypowiedzeniu pożyczek z 11 lipca 2011 roku, 4 czerwca 2013 roku, 5 czerwca 2013 roku oraz 18 czerwca 2013 roku, wzywając jednocześnie do spłaty kwoty 57'000,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wymagalności do dnia zapłaty, w terminie 14 dni od otrzymania wezwania.

/ pismo wraz z dowodem nadania – k 9-11 /

Rozważania prawne:

Powódka oparła swoje roszczenie na twierdzeniu, że strony zawarły umowę pożyczki, jednakże charakter stosunku prawnego łączącego strony w związku z przekazaniem pozwanym określonej ilości pieniędzy był bardziej złożony, niż wynika to z definicji tego rodzaju umowy zawartej w art. 720 kc.

Nie ulega wątpliwości, że w ramach zawartej umowy I. W. przeniosła na rzecz syna i synowej cztery kwoty pochodzące z zaciągniętych przez powódkę zobowiązań:

- 11'484,00 zł w dniu 11 lipca 2011 roku,
- 10'000,00 zł w dniu 4 czerwca 2013 roku,
- 39'210,00 zł w dniu 5 czerwca 2013 roku,
- 30'000,00 zł w dniu 18 czerwca 2013 roku.

Pozwani zobowiązali się natomiast do spełnienia wszelkich zobowiązań wynikających z pożyczek zaciągniętych w tym celu przez powódkę w instytucjach finansowych. Z treści oświadczenia spisanego przez strony oraz z zeznań powódki wynika jednak, że M. T. i I. T. mieli spełnić swoje zobowiązanie nie do rąk I. W., ale poprzez spłatę bezpośrednio do instytucji finansowych, z którymi powódka zawierała umowy. Wskazany art. 720 kc nie wyklucza takiego sposobu ukształtowania obowiązków biorącego pożyczkę, że zwrot pożyczonych pieniędzy następuje nie do rąk dającego pożyczkę, ale w inny sposób uzgodniony przez strony, np. poprzez spłatę zobowiązań pożyczkodawcy. Niemniej jednak podstawowym obowiązkiem pożyczkobiorców pozostał zwrot tej samej ilości pieniędzy, która została im przekazana.

Termin realizacji tego obowiązku nie został określony przez strony wprost, jednakże oczywiste jest, że był uzależniony od terminów spłat poszczególnych pożyczek zaciągniętych przez I. W..

Powódka dokonała wypowiedzenia umowy zawartej z pozwanymi oświadczeniem z 30 października 2015 roku. Przepisy o umowie pożyczki nie uzależniają skuteczności takiej czynności od zaistnienia jakichkolwiek okoliczności poza jedną – umowa zawarta przez strony nie przewiduje terminu zwrotu pożyczki – art. 723 kc. Jak wspomniano wcześniej, termin taki, czy ściślej rzecz biorąc – terminy, został określony przez strony w sposób dorozumiany. Jednakże skutek niewykonania swoich zobowiązań przez pozwanych ten element umowy stał się nieaktualny skoro następstwem niewykonania swoich obowiązków przez pożyczkobiorców było wypowiedzenie umów zawartych przez I. W.. Tym samym przestały obowiązywać terminy ratalnych spłat zaciągniętych przez powódkę zobowiązań, które w całości stały się wymagalne. Zaistniała zatem sytuacja tożsama z nieoznaczeniem terminu zwrotu pożyczki udzielonej przez powódkę synowi i synowej.

Zgodnie z art. 723 kc wypowiedzenie umowy skutkuje powstaniem po stronie pożyczkobiorców obowiązku zwrotu pożyczki w terminie 6 tygodni od dokonania wypowiedzenia. Powódka nie przedstawiła dowodu wskazującego dzień, w którym oświadczenie z 30 października 2015 roku dotarło do pozwanych. Niemniej jednak pismo zostało wysłane przesyłką poleconą, zaś pozwani nie zaprzeczyli, że je otrzymali. Pozwala to uznać, że przesyłka dotarła do pozwanych nie później, niż po siedmiu dniach od daty nadania, czyli 6 listopada 2015 roku i wówczas mieli możliwość zapoznania się z treścią oświadczenia powódki. Zgodnie z art. 61 § 1 kc, tego dnia zostały spełnione warunki skutecznego złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu i rozpoczął bieg sześciotygodniowy termin do zwrotu pożyczki.

Ponieważ pożyczkobiorcy nie wywiązali się w znacznej części ze swojego obowiązku spłaty zaciągniętych przez I. W. zobowiązań, powódka jest uprawniona do żądania zwrotu pożyczki bezpośrednio do swoich rąk. Okoliczność ta nie jest sporna między stronami, co znalazło wyraz w oświadczeniu o uznaniu powództwa w jego pierwotnym kształcie. Spór dotyczy natomiast kwoty, do której zwrotu zobowiązani są pozwani. Z art. 720 kc i art. 723 kc wynika wprost, że pożyczkobiorcy mają obowiązek zwrócić pożyczkę, a więc tę samą ilość pieniędzy, która została im przekazana przez I. W.. Przedmiotem pożyczki były kwoty: 11'484,00 zł, 10'000,00 zł, 39'210,00 zł oraz 30'000,00 zł, przy czym z tej pierwszej do zwrotu pozostało jedynie 3'000,00 zł zgodnie z oświadczeniem złożonym przez obie strony 12 maja 2015

roku. W tej sytuacji pozwani mają obowiązek zwrotu na rzecz powódki 82'210,00 zł, zaś termin zwrotu upłynął 18 grudnia 2015 roku – art. 723 kc.

Pozew w tej sprawie został wniesiony 31 grudnia 2015 roku, tzn. przed upływem sześciomiesięcznego terminu przedawnienia, o którym mowa w art. 722 kc. Co prawda pierwotne żądanie opiewało na mniejszą kwotę, jednakże czynność powódki w postaci wniesienia pozwu dotyczyła wszystkich pożyczek udzielonych pozwanym. W tej sytuacji doszło do przerwania biegu przedawnienia odnośnie całej kwoty podlegającej zwrotowi, na podstawie art. 123 § 1 pkt 1 kc. Ponadto, w trakcie procesu, już po rozszerzeniu powództwa pozwani złożyli dwukrotnie oświadczenie o jego uznaniu. Można mieć wątpliwości, czy uznanie dokonane w piśmie z 29 maja 2017 roku (k 101) obejmowało roszczenie rozszerzone pismem z 29 listopada 2016 roku (k 66), skoro odpis tego pisma został przesłany na adres pozwanych, który okazał się nieaktualny. Jednakże nie ulega wątpliwości, że uznanie dokonane przez pełnomocnika pozwanych na rozprawie 22 stycznia 2018 roku nastąpiło po tym, jak pełnomocnik powódki poparł powództwo sprecyzowane w piśmie z listopada 2016 roku, a zatem dotyczyło rozszerzonego w tym piśmie roszczenia. Oświadczenie o uznaniu ma ten skutek, że również przerywa bieg przedawnienia – art. 123 § 1 pkt 2 kc, którego termin zaczyna biec na nowo – art. 124 § 1 kc. Co prawda oświadczenie o uznaniu roszczenia można skutecznie cofnąć, czy ograniczyć, jak dokonali tego pozwani, jednakże czynność taka nie uchyła skutku w postaci przerwy biegu przedawnienia, który nastąpił z mocy samego prawa. W tej sytuacji pozwani nie mogą skorzystać z uprawnienia wynikającego z art. 117 § 2 kc w odniesieniu do roszczenia przekraczającego uznaną ostatecznie kwotę 57'000,00 zł.

Na chwilę orzekania roszczenie przekraczające 82'210,00 zł było bezzasadne ponieważ nie istnieje podstawa prawna, w oparciu o którą powódka może domagać się zapłaty na swoją rzecz większej kwoty, niż udzielona pożyczka. Podstawą taką nie jest umowa zawarta przez strony, ponieważ nie zawierała ona zobowiązania pożyczkobiorców do świadczenia na rzecz pożyczkodawcy czegokolwiek ponad kwotę udzielonych pożyczek. Przyjęcie przez pozwanych obowiązku spłaty całości zadłużenia powódki mogłoby uprawniać I. W. do żądania zapłaty kwot przewyższających udzieloną pozwanym pożyczkę jedynie na podstawie art. 471 kc, tzn. jako odszkodowanie za niewykonanie zawartej przez strony umowy. Warunkiem skuteczności takiego roszczenia byłoby wykazanie poniesienia przez I. W. szkody, którą w tej sprawie mogłyby być koszty obsługi zaciągniętych przez powódkę zobowiązań. Ponieważ zobowiązania te mieli spełnić za powódkę pozwani, byłaby to szkoda w rozumieniu art. 361 § 2 kc. Jednakże do momentu wydania wyroku I. W. nie poniosła żadnych kosztów związanych ze spłatą zaciągniętych w bankach pożyczek, a więc szkoda nie wystąpiła.

Sąd zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie od uwzględnionej części powództwa na podstawie art. 481 § 1 i 2 kc. Powódka nie jest uprawniona do żądania innych odsetek, jak wносиła w piśmie rozszerzającym powództwo, ponieważ nie wynika to z treści umowy zawartej przez strony. Odsetki zasądzone zostały przy tym od dnia wniesienia pisma rozszerzającego powództwo, mimo, że roszczenie stało się wymagalne od 18 grudnia 2015 roku, ponieważ strona powodowa sama ograniczyła w ten sposób roszczenie o odsetki w swoim piśmie.

W części, w której pozwani uznali ostatecznie powództwo Sąd nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności na podstawie art. 333 § 1 pkt 2 kpc.

Sąd nie uwzględnił wniosku pozwanych o rozłożenie zasądzonej należności na raty w oparciu o art. 320 kpc, ponieważ strona pozwana nie udowodniła, a nawet nie powołała żadnych okoliczności, które świadczyłyby o istnieniu szczególnie uzasadnionego wypadku uzasadniającego skorzystanie z tej możliwości.

Ponieważ powództwo zostało uwzględnione w 65,5% sąd orzekł o kosztach procesu na podstawie art. 100 kpc z zastosowanie zasady ich stosunkowego rozdzielenia. Po stronie powódki uwzględniono koszty wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu ustanowionego postanowieniem z 10 września 2015 roku, w kwocie 2'400,00 zł oraz uiszczona część opłaty od pozwu. Po stronie pozwanych na koszty procesu złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika z wyboru w wysokości 7'200,00 zł. Ponieważ z rozliczenia tego wynikał obowiązek pokrycia części kosztów przez stronę powodową, Sąd przyznał pełnomocnikowi z urzędu należne mu wynagrodzenie z funduszy Skarbu Państwa.

W punkcie 6 Sąd orzekł na podstawie art. 113 ust. 1 i 2 uksc.